

RANA BABAÇ ÇELEBİ

7 Tıp Sisteminde
Birincil Kaynaklara Göre

Tütsü ile Tedavi

alBaraka
Yayınları

RANA BABAÇ ÇELEBİ

İstanbul Medipol Üniversitesi Uluslararası Tıp Fakültesi Öğretim Görevlisi Dr. Rana Babaç Çelebi, 1984 yılında İstanbul'da doğmuş, Amerikan Robert Kolej'i bitirdikten sonra lisans eğitimini Sabancı Üniversitesi ve Amsterdam Vrije Universiteit'ta çift anadal yaparak tamamlamış, Kraliyet bursuyla gittiği İsveç'te Master of Science (Bilim Uzmanı) derecesi almıştır.

Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yaptığı "Tıp Tarihi" doktorası sırasında Antik Çağ'dan günümüze tütsünün tedavide kullanımını çalışan Çelebi, güzel kokunun (parfüm, kolonya, içki, iksir) tıptaki yeri üzerine de akademik araştırmalar yapmakta, Atelier Aromaterapi şirketinde ilgili alanlarda danışmanlık ve eğitimler vermektedir.

1999'dan beri Assos'ta bulunan tıbbi ve aromatik bitkiler bahçesinde yetiştirdiği türlerden geleneksel ilaçlar üreten Çelebi, 2014-2019 yılları arasında Prof. Dr. Ayten Altıntaş ile birlikte Isparta'da, geleneksel usulde gül suyu üretimi üzerine çalışmıştır.

2017'de Türkiye'nin ilk online tıbbi ve aromatik bitkiler kütüphanesini kuran Çelebi, aynı zamanda eşiyile birlikte Kaz Dağları'nda bulunan çeşitli arazilerinde tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği yapmaktadır.

Amerika Holistik Veteriner Tıp Derneği, Aromaterapi Derneği, NAHA, Robert Kolej Mezunlar Derneği, WWF ve Buğday Derneği üyesi olan Rana, mümkün olduğu kadar eşi ve oğluyla zaman geçirmekten, at binmekten ve egzotik ülkelerde doğa/macera seyahatlerine çıkmaktan hoşlanır.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	9
ÖNSÖZ.....	11

[1. BÖLÜM]

KAYIP BİR TARİH UNSURU OLARAK TÜTSÜ KÜLTÜRÜ	15
Kayıp Bir Tarih Unsuru Olarak Tütsü Kültürü.....	17
Büyük Bir Dünya Bilim-Kültür Mirası & Kaynaklar	18
Tütsü Nedir?.....	21
Antik Çağ'dan Günümüze Somut Olmayan Bir Dünya Kültürel Mirası Olarak Tütsü.....	22
Medeniyetin Beşiği Mezopotamya.....	22
Nil'in Hediyesi, Firavunlar Ülkesi Mısır.....	25
Klasik Dünya: Helen & Roma.....	30
Altın Kapı: Bizans İmparatorluğu	33
Arabia Felix: Mutlu Arabistan	36
Hindistan & Güney Doğu Asya.....	39
Sarı Nehir Medeniyeti Çin	41
Güneşin Doğduğu Ülke Japonya.....	46
Yeni Dünya: Amerika.....	50
İnsanlığın Doğduğu Yer Kita Afrika'sında Tütsü Kullanımı	53

[2. BÖLÜM]

SEMAVİ DİNLER & TÜTSÜ	57
Semavi Dinler & Tütsü.....	59
İbraniler	59

REÇETE: Kutsal Tütsü (Holy Incense) 60

Tütsünün Hristiyan Manevi Hayatına Geçişi	61
İslam'da Tütsü Kullanımı	64

|3. BÖLÜM|

BİNLERCE YILLIK BİR TEDAVİ GELENEĞİ	69
Tütsü, Salgınlar ve Şifa: Ateşle Arınmanın Bin Yıllık Hikâyesi	71
COVID-19 Pandemisi Sırasında Tütsü	76
Miyazma & Kadim Tıp Anlayışı İçinde Tütsü	76
Kadim Tıp.....	78
Kadim Tıp Anlayışında Sağlığı Koruma ve Tedavi	82
Tedavi & İlaç	83
İbn-i Sina, El-Kanun Fit Tıbb	84

|4. BÖLÜM|

TÜRK DÜNYASI	87
Türk Dünyası	89
İslamiyet Öncesi Türklerde Tütsü Gelenekleri & Tütsünün Sağlık Amaçlı Kullanımı	89
Selçuklu Tütsü Gelenekleri & Tütsünün Sağlık Amaçlı Kullanımı.....	93
Osmanlı İmparatorluğu'nda Tütsü Gelenekleri & Tütsünün Sağlık Amaçlı Kullanımı	95

REÇETE: Buhur Suyu 111

İNCELEME: Helvahane Defteri..... 113

Buhur Pastili (Fıtıl-i Buhur) Tarifi..... 114

İNCELEME: Osmanlı Devleti'nde Salgınlar & Tütsü 115

|5. BÖLÜM|

MEZOPOTAMYA	121
Çivi Yazısı Tabletlerde Tütsü ile Tedavi	123

PROFİL: Mezopotamya'nın Kıymetlisi Sedir Ağacı (*Cedrus libani*) 129

|6. BÖLÜM|

MISIR	133
Mısır	135

REÇETE: Kyphi “Tanrıları Mutlu Eden Terkip” 137

[7. BÖLÜM]

ARAP DÜNYASI	141
Arap Dünyası	143

PROFİL: Ud “Maneviyatın Sessiz Dili”	145
---	-----

İbn-i Battuta, 14. Yüzyıl	147
---------------------------------	-----

[8. BÖLÜM]

HELEN / ROMA	151
Helen / Roma	153

PROFİL: GÜNLÜK (Botswana spp.)	156
--	-----

[9. BÖLÜM]

ÇİN	161
Çin	163

İNCELEME: Moksibüsyon	166
------------------------------------	-----

[10. BÖLÜM]

HİNDİSTAN	171
Hindistan	173

PROFİL: Sandal Ağacı (Santalum album)	176
--	-----

[11. BÖLÜM]

AMERİKA	181
Amerika	183

PROFİL: Kopal (Protium copal)	188
--	-----

PROFİL: Şeker Otu (Hierochloe odorata)	190
---	-----

|12. BÖLÜM|

AFRİKA	193
Afrika	195
PROFİL: Afrika Sandalı (Osyris lanceolata)	197
İNCELEME: Himba Halkında Tütsü Kültürü	200

|13. BÖLÜM|

KADİM KAYITLARDA TÜTSÜ İLE TEDAVİ	203
Kadim Kayıtlarda Tütsü ile Tedavi	205
Yedi Kadim Tıp Sisteminde Tütsü Uygulamaları Üzerine Tarihsel ve İstatistiksel Bir Değerlendirme	205

|14. BÖLÜM|

21. YÜZYILDA TÜTSÜ İLE TEDAVİ	211
21. Yüzyılda Tütsü ile Tedavi	213
Tütsü Demeti (“Smudging”)	213
Qigong ve Tütsü	213
Tütsü Banyoları	214
Tütsü Temelli Cilt Tedavileri	214
Japon Tütsü Seremonisi	214
SON SÖZ	215
KAYNAKLAR	217

TEŞEKKÜR

Her geçen sene, her Őahidi olduĐum hikâyeyle
kıymetini çok daha iyi anladığım annem Sevil Baba'a,

DesteĐini her an kalbimde hissettiĐim, hayatımdaki
varlığına her gün ŐükrettiĐim eŐim Sercan elebi'ye,

Varlığını öğrendiğim ilk günden bugüne bana en büyük
motivasyon kaynağı, bu kitabın yayınlandığı günlerde
hâlâ minicik bir sevgi yumaĐı olan oĐlum Pars'a,

Hayatıma girdiği ilk günden itibaren her Őeyi sil baştan
yapmama vesile, yardımcı ve öncü olan kıymetli hocam
Prof. Dr. Ayten Altıntaş'a

...sonsuz Őükür ve minnet duygusu ile.

Olmasaydınız hiçbir Őey ya olmazdı
ya da böyle anlamlı olmazdı.

İyi ki varsınız. Teşekkür ederim.

ODORARE

G. Collaert, 1630.